כו: ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

חמשה נמי למיתה דתרי לא חיישינן אמר [ח]רבא בר רב הונא אמר רב שלש אחיות יבמות שנפלו לפני שני אחין יבמין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת ואמצעית צריכה חליצה משניהם אמר ליה רבה מדקאמרת אמצעית צריכה חליצה משניהם קסברת יש זיקה והויא לה חליצה פסולה [ט]וחליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין אי הכי קמייתא נמי אי דנפיל בבת אחת הכי נמי לא צריכא דנפיל בזו אחר זו נפלה חדא חלץ לה ראובן נפלה אידך חלץ לה שמעון נפלה אידך חלץ לה האי מפקע זיקתו חלץ לה האי מפקע זיקתו [י]והאמר רב אין זיקה לדברי האומר יש זיקה קאמר ושמואל אמר אחד חולץ לכולן מכדי שמעינן ליה לשמואל דאמר חליצה מעליא בעינן דאמר שמואל חלץ

למיתה דתרי **לא** חיישינן. תימה דנפ"ק דיומא (דף כ.) גבי הא דאמר ר' יהודה אף אשה אחרת מתקיינין לו שמא תמות אשתו ופרכי לה רבנן מ"כ אין לדבר סוף ומתי מיתי הכא למיתה דחד ולא דתרי ואח"י דהכי פרכי ליה כיון דחיישת למיתה דזמן מועט אע"ג דלא שכיחא תמוה נמי למיתה דתרי אע"ג דלא שכיח וא"כ אין לדבר סוף ומשני התם (דף יג.) דלר' יהודה מיתה דחדא שכיחא פירוש אפי' לזמן מועט דתרי לא שכיחא והא דקאמרי התם רבנן מיתה לא שכיחא לאו משום שאין לדבר סוף דהא דקאמר אין לדבר סוף היינו משום דלא שכיח כדפרישי' כי מיתה דחד דשכיח יש לדבר סוף דתרי ולאי לא שכיחי:

מדקאמרת אמצעית צריכה חליצה משניהם קא סברת יש זיקה **וחליצה פסולה** וכו'. ואית ספרים דגרסי מדקאמר זה מולץ לאחת וזה מולץ לאחת קא סברת יש זיקה ופי' בקונטרס דלא גרסי' ליה ונראה דלא גרים ליה בקונטרס משום דלמ"ד אין זיקה נמי זה מולץ לאחת וזה מולץ לאחת דאי אפשר ליכנס אחת משום ביטול מצות יבמין וליכא למימר נמי דאחד יחלוץ לשמיהן דלמ"ד אין זיקה נמי אין חליצה פסולה של ראובן שכבר חלץ לאחת מפקעת זיקת שמעון החשובה דהא לקמן קאמר בשלמא לרב דרחל לא תפטר משום דחליצת רחל חליצה פסולה היא אלמא אפי' למ"ד אין זיקה אין חליצת רחל פוטרת זיקת לרתה החשובה דהא אוקי דשמואל אליבא דמ"ד אין זיקה קאמר וה"ה דה"ג לא תפטר חליצת ראובן דאוכן הטייה מאת השני דהא אכתי לא מסיק אדעתיה לחלץ בין מיפטר נפשה בין מיפטר לרה ולר"י נראה דשפיר גרסי' ליה דלפי האמת למ"ד אין זיקה חליצה גרועה פוטרת החשובה הימנה דאמרי' בהדיא בפרק ר"ג (לקמן דף נא. ופס) דלמ"ד אין זיקה חלץ לנעלת הגט נפטרה לרתה אע"ג דנעלת הגט חליצתה פסולה טפי משל לרה שהרי חשובה כחליצה אלא למיסר בקריבותיה וע"כ שמואל דאמר חלץ לאחיות לא נפטרו לרה סבר דיש זיקה וסוגיא דנסמוך אינה לפי האמת אלא ה"פ בשלמא לרה דרחל לא תפטר כלומר אפי' אם תאמר דלמ"ד אין זיקה נמי חליצה פסולה צריכה לחזור והשתא ניחא לרת רחל לא תפטר מ"מ לרה דלאה תפטר דחליצה כשרה היא מדע דאותה פוגיא אינה לפי האמת דהא פריך בתר הכי ואלרה דרחל מי מיפטרה והתנן כו' אלמא בעי למימר דלמ"ד אין זיקה לא תפטר דלאה אע"ג דלא אפטרה לרה אלא מכחה וכ"ש אם היו שוות ופ"כ איך מדקדק אפילו לפי גירסת הקונט' דיש זיקה מדקאמר אמצעית צריכה חליצה משניהם אלא על אותה סוגיא אין לסמוך כדפרישי' דלא קאי הכי וכי מפרש דשמואל התחיל ולא התחיל קאמר לא יאמר עוד דשמואל אליבא דמ"ד אין זיקה קאמר כמו שאפרש לדלידיה אלן לאחיות ולנעלת הגט נפטרו לרות וגרסינן שפיר מדקאמר זה מולץ לאחת כו' קסבר יש זיקה ומדקאמר אמצעית צריכה חליצה משניהם קא סבר דחליצה פסולה צריכה לחזור ואע"ג דתרוייהו יכול לדקדק מפיפא מ"מ מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק: **וחליצה** פסולה צריך לחזור וכו'. לא [א] כמו שפירש בקונטרס דכל היכא שאינו יכול ליכנס חשיבה חליצה פסולה דהא אמר כס"ק (לעיל דף מ.): גבי מחזיר גרושתו או אם לא נראתה מולצת ולא חשיבה חליצת פסולה אע"ג דאין יכול ליכנס ולקמן נמי קאמר אלא נראה דלאה תפטר דחליצתה כשרה אלמא חשיבה לה חליצה כשרה אע"ג דאין יכול ליכנס דהכי מבטל מצות יבמין מצרת רחל דאע"ג דכשיבא לאה לאחר רחל כמו שאסור בצרת רחל אחות אשה לאחר שיבא לאה דמותרת דאחריתא דאיכא צרת אחות אשה לאחר שיבא לאה דמותר אחות אשה בעלה וכשיחלוץ לצרת רחל לא מיתסרא לאה דמותר אחות אשה לאחר שיבא לאה כיון שכבר לא היתה צרת אחות אשה משמת בעלה וכשיחלוץ לצרת רחל לא מיתסרא לאה דמותר אחות אשה בקרובת צרת אחות אשה לאחר שיבא לאה כיון שכבר לא היתה צרת אחות אשה משמת בעלה וכשיחלוץ לצרת רחל לא מיתסרא מצות יבמין וליכא למימר דיש לרחל לרות הרבה דליכא למיחש למיתה דכולהו אי נמי כשחלץ לצרת רחל א"כ בחנם דחק לתרץ מאי לא נפטרו לרות אלרות רחל ומאי לרות לרות דעלמא דה"ל לאוקומי טפי בנפול בבת אחת ואין כי אם לרה אחת לצרת רחל ולא אחת לרחל דאז אסורה ליכנס לאה משום ביטול מצות יבמין [ב] אלא נראה לר"י דלא חשיבא חליצה פסולה אלא אחות זקוקתו למ"ד יש זיקה או אחות אחות מלוכתו לכ"ע ובעלת הגט ובעלת מאמר דכולהו קלשא זיקה דאחות זקוקתו דמיא לאחות אשתו דאין בה זיקה ואחות אחות מלוכתו כאחות גרושתו ובעלת הגט דמיא לאחות ובעלת מאמר לכנוסה דאין בה זיקה [ג]וכן סוטה דרבנן דקרי ליה בירושלמי חליצה פסולה גבי הא דת"ר שמעון ביאתה כו' דדמיא נמי לסוטה דאוריתא דאין בה זיקה דעומאה כתיב בה כערות אבל מחזיר גרושתו ואסור לנעול מצות יבמין לא נגרעה בהם הזיקה ולהכי חשיבי חליצה כשרה: **דנפול** בזה אחר זה נפלה חדא חלץ לה ראובן כו'. הקשה ה"ר אברהם מבורגוי"ל אמאי נקט שלש אחיות דמידום דאי יכול להשמיענו אפי' בב' אחיות היכא דנפול בבת אחת דכל אחד ואחד חולץ לשמיהן משום דיש זיקה וחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין ותי' דהתם משכחת לה שמתיימנת אחת דכשחלץ לשניה הויא לראשונה יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה דתחזור להיתירה הראשון ומתיימנת נאח השני אע"ג דגם השני צריך לחלוץ לשניה משום דחליצה פסולה היא מ"מ אינה אסורה לו הראשונה משום אחות מלוכתו דכיון דחליצה זו לא עשה אלא משום חיזור כדמוכח לקמן (דף מ:) דפריך רבי יוסי בר' חנינא לר' יוחנן דאמר מתה השניה מותר בראשונה ממתני' דקתני מולצת שהיתן ולא מתיימנת ומאמאי ליקו חד מיניהו ולחלוץ לשניה כו' והשיב לו ר' יוחנן אחיות איני יודע מי שנתן ואמאי לא שני ליה דמולצות ולא מתיימנת משום דשניה צריכה חליצה משניהם ולכך אסורה לשניהם הראשונה אלא ודאי לשני שריא כיון דלא חלץ לה אלא משום חיזור ואין ראיה דאיכא למימר דר' יוחנן לא בעי לשנויי הכי משום דסבר כשמואל דחליצה פסולה אין צריך לחזור ולפי סברתו היה יכול לומר דבשתי אחיות שריא אפי' שניה לשני [ד]אם שחלצו לראשונה דבר לא מפליג לקמן בין ראשונה לשניה דאמר לקמן אפי' מתה ראשונה מותר בשניה ואין נראה לר"י דלעיל פ"ב (ד' יח.) משמע דלכ"ע בין למ"ד יש זיקה בין למ"ד אין זיקה שהיתן מולצות אי משום ביטול מצות יבמין או משום שנאסרה עליו שעה אחת כדפי' לעיל ודוקא ר' יוחנן הוא דאמר אחיות איני יודע מי שנתן ומתיימנת הראשונה: **נפלה** אידך חליץ לה כו'. והא דקרי לה מצעת אע"פ שהיא אחרונה משום דהאחרונה כל אחת לא חלצה אלא מן האחד וזו מולצת משניהם: **לדברי** האומר יש זיקה קאמר. ולא מסתברא ליה למימר דרב סבר יש זיקה והיא דשומרת יבם לדברי האומרים אין זיקה קאמר משום דהתם קמ"ל תרתי דאין זיקה ומתיים אסור משום ביטול מצות יבמין דמשום הכי סבירא ליה דהיא דנפשה: מאי

לשמואל דאמר חלץ לבעלת הגט לא נפטרה צרה והדר פריך לרב דאמר חליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין מסיפא דקתני וכן אתה אומר בשני יבמין ויבמה אחת ואילו מרישא לא פריך ליה אלמא לאו מילתא מיתליין אהדדי ניהו ולישנא קמא חלץ לאחיות אף האחיות לא נפטרו וללישנא בתרא חלץ לאחיות נפטרו אחיות ופסק הרב לישנא בתרא: איבעיא להו בעלת הגט ובעלת מאמר מהן קודמת לחליצה ואסיקנא דכי הדדי

מסורת הש"ס

ח) ל"ל רבה. יעב"ן. ט) לקמן נח: נב., ג) לעיל ח: ע"ש, ד) מ"ל אחר.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וחליצה פסולה וכו' וכן בסוטה דרבנן דקרי ליה בירושלמי וכו'. עי' לעיל דף יא ע"ב תד"ה רש"א:

הגהות הגר"א

[א] הגה' ד"ה ומליצה. כמו שפיסם בקונטרס. ג"כ ד"ה המגמ"ס: [ב] שם אלא נראה לר"י דלא מי. ג"כ יכן עיקר ועי"ל כ ע"כ וכ"כ בתוספתא פ"י (ועמ"ש רבינו בתה"ע סי' ס' ק"ע סי"ק ע"ו ס"ק מ"ה):

תוס' חד מקמאי

חלוצתו ומיהו למ"ד אין זיקה אין צריכה לחזור על כל האחין. למ"ד יש זיקה לא אלימא חליצה פסולה למפקע זיקה וכ"ת מכדי רב אתא לאשמועינן חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין למה לי לאשמועינן בנפול בזה אחר זה ובאמצעית (אתא) לאשמועינן בנפול בבת אחת וכל אחת צריכה חליצה משניהם. אין הבי נמי אלא רבותא אשמועינן לא מיבעיא אי הנפיל בבת אחת דזיקה אלימא היא וצריכה לחזור על האחין אלא אפילו חלץ זה לאחת וזה חלץ לאחת דקלשא ליה זיקה משום איסור (אחות) חלוצתו אפ"ה צריכה לחזור על האחין (ליבומי) (אי נמי) לא מיבעיא דנפול בבת א' דכיון דיש זיקה הו"ל חליצה פסולה דאורייתא דהיא זקוקתו ואלא אפי' כזה אח"ז שאין החליצה פסולה משום זיקה אלא משום (אחות) חלוצתו שאינה פסולה אלא מדרבנן (מ"מ) צריכה לחזור על האחין. וחליצה פסולה דאשמועי' משום דאינה דאויה להתייבם. ושמואל אמר א' חולץ לכולן. מכדי שמעינן ליה לשמואל דאמר חליצה מעולה בעיא דאמר (ש"מ) חלץ לאחיות לא נפטרו צרות היכי דקיימא חליצה דשמעון חליצה כשרה חלץ לה ראובן חליצה פסולה ומשני מאי אחד חולץ לכולן אאמצעית דהא לא מיפטר לה. והא כולן קאמר כיון דרובא גביה קרי להו כולן ואב"א כי קאמר שמואל חליצה מעולה בעיא למפטר צרה אבל אנפשה פטורה. כתבתי דברי שמואל אע"פ דהלכה כרב לאשמועינן דבמלתא דחלץ לאחיות לא אליג עליה דרב ואיכא למ"ד אליבא דרב כיון דחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין הכי נמי צריכה לחזור על כל הצרות וכיון דהלכה כשמואל דאמר [חלץ] לצרות נפטרו אחיות שמעינן דליה הלכתא כרב דהא בהא תליא. ולאו מילתא היא דגרסינן בפרק רבן גמליאל נתן לה גט לזו וגט לזו חולץ לראשונה וכו' לימא תהוי תיובתא

ט) כי' כתלים כתן. י) נראה ל"ל לפילי אמתיים חד מיתת אחיך לא מסתברא יכו'. ג) נראה דחסר כאן ל"ל ראם דתנן דאם אם נשא מולצת אם נשא מאחי מחלוקה היינו למ"ד דיש זיקה ומיו'. ד) ל"ל יכן כשמת הבני.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com